

Nástroje monetárnej politiky :)

Štátne orgány využívajú viaceré nástroje monetárnej politiky. Môžeme ich rozdeliť na priame - administratívne a nepriame - ekonomické.

Priame nástroje monetárnej politiky

1. Regulácia investičnej činnosti - obchodné banky v určitých prípadoch poskytujú podnikateľom úver len na základe záruky štátnych orgánov.

2. Regulácia spotrebného úveru - pri predaji na splátky môžu štátne orgány určiť maximálnu dobu splatnosti úveru.

V oboch prípadoch môže banka stanoviť mnohé ďalšie podmienky, za akých je ochotná poskytnúť investičný alebo spotrebný úver.

Nepriame nástroje monetárnej politiky

1. Diskontná sadzba je nástroj, ktorým centrálna banka regulovala úverové možnosti bánk. Ide o úrokovú sadzbu, za ktorú si obchodné banky požičiavali peniaze od centrálnej banky. Ak mala centrálna banka záujem rozšíriť úverové možnosti obchodných bánk, znížila diskontnú sadzbu. Ak chcela úverové možnosti obmedziť, diskontnú sadzbu zvýšila. Tento nástroj monetárnej politiky bol neúčinný, pretože úvery obchodných bánk len minimálne záviseli od centrálnej banky.

Zmeny diskontnej sadzby mali pre obchodné banky predovšetkým ten význam, že sa dozvedeli, aké predstavy má centrálna banka o vývoji ich úrokových sadzieb. Zmeny diskontnej sadzby informovali aj o tom, akú má centrálna banka predstavu o ďalšom vývoji hospodárstva.

Od 1. 1. 2002 Národná banka Slovenska nevyhlasuje priamo diskontnú sadzbu, ale namiesto nej vyhlasuje úrokovú sadzbu pre štandardný dvojtýždňový REPO tender, ktorý je organizovaný formou tendra medzi NBS a obchodnými bankami. To znamená, že NBS predáva komerčným bankám pokladničné poukážky NBS za úrokovú sadzbu pre dvojtýždňové REPO tendre s povinnosťou ich spätnej kúpy od komerčných bánk. REPO tender predstavuje priemernú úrokovú mieru pre obchodovanie s cennými papiermi NBS. Z tohto hľadiska majú nástroje monetárnej politiky globálnu povahu, to znamená, že by mali pôsobiť na ekonomiku ako celok. Pri regulovaní ponuky peňazí môže **centrálna banka** uskutočňovať **dva typy monetárnej politiky**:

a) expanzívnu monetárnu politiku (centrálna banka zvyšuje ponuku peňazí),

b) reštriktívnu monetárnu politiku (centrálna banka prijíma opatrenia na zníženie ponuky peňazí).

2. Stanovenie povinných minimálnych bankových rezerv. Centrálna banka stanovuje obchodným bankám povinnú minimálnu mieru rezerv. Ak zníži mieru rezerv, klesne tým konkrétna suma, ktorú má mať obchodná banka ako rezervu. To má rovnaký účinok, ako keby obchodná banka získala dodatočné depozitá (vklady), a tým sa rozširujú jej úverové možnosti.

Ak centrálna banka mieru rezerv zvýši, obchodné banky potrebujú na doplnenie rezerv dodatočné prostriedky, ktoré získajú povedzme predajom cenných papierov. Peniaze potrebné na ich kúpu presunú z depozít do rezerv, aby dosiahli žiadaný pomer. Ak dôjde k zvýšeniu miery rezerv, banky môžu z nových depozít ponúkať menej úverov ako predtým.

V súvislosti s konvergenciou nástrojov menovej politiky k nástrojom využívaným v Európskej menovej únii pristúpila NBS k znižovaniu povinných minimálnych rezerv a v roku 2004 znížila túto sadzbu na úroveň 2 %, ktorá je platná v Európskej menovej únii.

3. Operácie na voľnom trhu sú najúčinnjším nástrojom monetárnej politiky. Centrálna banka kupuje alebo predáva štátne cenné papiere. Ak chce zvýšiť ponuku peňazí, kupuje štátne obligácie, lebo tým rozšíri bankové depozitá a zároveň aj úverové možnosti obchodných bánk. Naopak, ak centrálna banka predáva štátne obligácie, odčerpáva tým bankové depozitá a obmedzuje úverové možnosti obchodných bánk.

4. Intervencie na devízových trhoch. Tento nástroj používa centrálna banka vtedy, ak chce ovplyvniť devízový kurz domácej meny. Intervencie na devízovom trhu môžu prebiehať priamo alebo nepriamo.

Priamo - devízovými intervenciami, teda nákupom a predajom zahraničnej meny za menu domácu. Nákup zahraničnej meny zvýši dopyt po zahraničnej mene a zvýši aj ponuku domácej meny. Z pohľadu bánk sa v prípade nákupu zahraničnej meny centrálnou bankou zvyšujú rezervy a monetárna báza. Naopak predaj

zahraničnej meny za domácu menu znižuje tieto rezervy a na devízovom trhu spôsobí pokles ponuky domácej meny a nárast ponuky meny zahraničnej.

Nepriamo - centrálna banka intervenuje pomocou zmeny diskontných sadzieb, čím aktivuje pohyb zahraničného kapitálu. Zvýšením sadzieb priláka zahraničný kapitál, naopak zníženie sadzieb vyženie kapitál naspäť na iné zahraničné trhy.